

Jak přežila sociální práce normalizaci

Prof. JUDr. Igor Tomeš, CSc

Květen 2015

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Následky únorového puče 1948 pro sociální práci

IX. SJEZD STRANY (1949) zahájil bolševizaci sociálního státu.

- mimo jiné prohlásil i sociologii a sociální práci za buržoasní přežitky a deklaroval, že socialismu vyřeší všechny sociální problémy. Zrušila se národní pojišťovna, která financovala i sociální péči a sociální práci.
- Znárodnila se zdravotnická zařízení (zákon č. 103/1951 Sb.)
- Zestátnila se sociální péče a svěřila národním výborům

Následky únorového puče 1948 pro sociální práci

X. SJEZD KSČ (1954) dal pokyn k dokončení bolševizace sociální práce

V roce 1956 se přijaly

- zákon o nemocenském pojištění (54/1956 Sb.),
- Zákon o sociálním zabezpečení (55/1956 Sb.) dokončil zestátnění sociální péče. Společnost sociálních pracovníků se schovala pod lékaře

První ústupky od dogmatické linie

XII. SJEZD KSČ (1962) Zjistilo se, že socialismus nevyřeší všechny sociální problémy a začalo s reformou sociálního státu. Stát na to neměl a tak zatěžoval podniky péčí o pracovníky.

Přijaty zákony

- Zákoník práce, (65/1965 Sb.) přenáší sociální úkoly státu na podniky a závody (péče o pracovníky). Kádrové a personální útvary přibírají sociální pracovníky na řešení této péče.
- Zákon o sociálním zabezpečení (101/1966 Sb.), předpokládá sociální služby pro těžce zdravotně poškozené, a sociální důchod.

První ústupky od dogmatické linie

Na XIII sjezdu KSČ (1966) uspěly mnohé proreformně orientované osobnosti „pražského jara“.

Uvolnil reformní snahy:

- Uvolnila se i cenzura v sociálních otázkách – SÚSZ a PF UK svolaly mezinárodní konferenci a volali po debolševizaci sociálního státu
- Okresní národní výbory začaly rozvíjet sociální práci o zdravotně postižené
- Podniky rozvíjely péči o pracovníky a plnily úkoly státu (osamělé matky, ústavy pro invalidy a staré, bydlení, atd.)

První roky normalizace

- První roky ekonomické problémy. Tlumila se péče o pracovníky.
- Zavedla se podpora rodiny a některé další spíše populistické aktivity
- Cíl tlumení lidového odporu k okupaci – likvidace představitelů tohoto odporu. Z KSČ vyloučeno a vyškrtáno před 300 tisíc členů – s postihy v zaměstnání.

První roky normalizace

- Čistky dokončeny a **XIV sjezd KSČ** potvrdil linii korporativní sociální politiku jako hlavní.
- Podniky rozvíjí
 - Bytovou politiku
 - Závodní stravování
 - Rekreační,
 - Sociální služby a sociální práci
- FMPSV k tomu vydává metodické pokyny.

Sociální práce za normalizace

- Vedle veřejných (regionálních a státních) služeb pro těžce zdravotně postižené, domovů důchodců a domovů mládeže, kde se sociální práce rozvíjela jako pečovatelsko/ošetřovatelská

Sociální práce za normalizace

- Začíná se rychle rozvíjet sociální práce na podnicích a podniky organizují
 - domovy mladých dělníků (práce s mládeží)
 - domovy pro osamělé matky a podnikové jesle a mateřské školky
 - domovy důchodců pro vlastní bývalé zaměstnance
 - sociální práce z osobami postiženými úrazem nebo nemocí z povolání
 - sociální práce v provozech.
- V roce 1975 k nám proniká sociální plánování podle sovětského vzoru, které metodicky bylo krokem zpět.

Sociální práce ve výrobně hospodářské jednotce Hutnictví železa

Za normalizace se postupně rozvíjely dvě formy sociální práce

- pečovatelsví v podnikových zařízeních
- sociální poradenství, podpora a pomoc potřebným a jejich zastupování v jednání s úřady.

Ve VHJ HŽ se postupně vytvořila sociální služba jako nezbytná součást personální služby.

Sociální práce ve výrobně hospodářské jednotce Hutnictví železa

Na dva závodní lékaře byl zaměstnán jeden provozní sociální pracovník

Na podnikovém ředitelství byla organizovaná supervize (2-3 pracovníci)

V FMPSV se pro sociální pracovníky organizovaly graduální a postgraduální kurzy a školili se v metodikách – profesionalizovali se.

Na podporu se zaměstnávali sociologové na VHJ a v resortních výzkumných ústavech

